
Téma: Morální a politická filosofie Charlese Taylora

Úvod ke zkoumání Taylorovy praktické filosofie

Rozbory Charlese Taylora, jež se obvykle souhrnně označují jako morální a politická filosofie, jsou významným příspěvkem k interdisciplinárnímu a transdisciplinárnímu zkoumání, který fakticky zahrnuje rovněž sociální a právní filosofii, dějiny idejí a politologické a sociologické analýzy. Hlavní těžiště jeho díla nicméně skutečně spočívá v oblasti morální a politické filosofie.¹ V tomto smyslu je soubor článků v následujícím monotematickém bloku skutečně reprezentativní reflexí Taylorovy práce, i když částečně nepostrádá ani přesahy do dalších oblastí jeho zkoumání.

V našem prostředí není Taylor neznámým autorem, kromě několika statí byly přeloženy dva jeho knižní tituly, konkrétně *Etika autenticity* a *Sekulární věk*. Přeložena byla i monografie *Multikulturalismus. Zkoumání politiky uznání*, jejímž jádrem je Taylorova studie „Politika uznání“.² Stojí rovněž za zmínku, že Taylorovou knihou *Sekulární věk* bylo inspirované loňské monotematické číslo *Sociálních studií*, jež bylo věnováno současným sociálním, kulturním a morálním otázkám týkajícím se sekularity.³ I přesto však rozsah dosavadních rozborů a překladů Taylorových textů v českém a slovenském jazykovém prostředí zatím neodpovídá míře jejich významu. V tomto monotematickém bloku se proto pokoušíme tuto mezeru alespoň částečně zaplnit.

Předkládaný soubor pěti statí pokrývá širokou tematickou oblast, jež sahá od Taylorovy morální ontologie přes jeho politickou filosofii až po její specifikaci prostřednictvím rozborů evropské integrace. Zuzana Palovičová ve svém textu identifikuje řadu důležitých momentů Taylorovy ideje silného hodnocení. Ukazuje její význam při překonávání relativismu prostřednictvím důrazu, jenž je kladen na relevantní hodnoty a hodnocení v intersubjektivních vztazích. Silné hodnoce-

1 Přínos Ch. Taylora v této oblasti je stále uznáván po celém světě. Nejnověji se stal 21. listopadu 2013 laureátem Prix Paul Ricoeur. Pozn. red.

2 Taylor, Ch., *Etika autenticity*. Přel. M. Hrubec. Praha, Filosofie 2001; týž, *Politika uznání*. In: Gutmannová, A. (ed.), *Multikulturalismus. Zkoumání politiky uznání*. Přel. A. Bakašová, M. Hrubec a J. Velek. Praha Filosofie 2001; Taylor, Ch., *Sekulární věk*. Přel. T. Chudý a O. Štěch. Praha, Filosofie 2013. Srv. též Velek, J. (ed.), *Etika autenticity a autonomie*. Praha, Filosofie 1997.

3 *Sociální studia*, 10, 2013, č. 3 (vydává: Katedra sociologie, FSS Masarykovy univerzity v Brně).

ní autorka pojímá jako model praktické racionality a zkoumá, jakým způsobem se může vztáhnout ke třem etickým kategoriím: hodnotám, morálním normám a morálním hodnocením. Ondřej Štěch na tyto úvahy tematicky navazuje a mapuje intersubjektivní krystalizaci identity člověka v morálním prostoru pospolitosti. Věnuje se přitom Taylorově kritice vypjatě individualistické morální ontologie a objasňuje jeho alternativní přístup formulovaný v normativním pojetí pospolitosti. Na tomto základě pak zkoumá neduhy moderní sekulární společnosti. Bojana Ladrová se ve své stati následně zaměřuje na významné důsledky Taylorova kritického rozboru deformované ontologie, přičemž se koncentruje na deficity moderní liberální společnosti. Ve svém článku Ladrová analyzuje Taylorovo pojetí konfliktů mezi dialogickou povahou utváření individuální lidské bytosti a podmínkami, jež panují v liberální společnosti. Ve shodě s Taylorem přitom dospívá k závěru, že tyto podmínky nejsou pro krystalizaci intersubjektivní identity adekvátní.

Další dva příspěvky rovněž analyzují Taylorovy texty, více je však zasazují do kontextu děl dalších autorů. Martin Solík cílí k porozumění Taylorovu pojetí lidského jedince pomocí analýzy vztahů vzájemného uznání. Přibližuje Taylorův výklad artikulace uznání v historickém vývoji, konkrétně přechod od cti k důstojnosti. Interpretuje klady tohoto přechodu, ale zároveň poukazuje i na utváření nevyváženého vztahu mezi autonomií a autenticitou, mezi politikou (pseudo)univerzalizmu a politikou diference. Solíkova komparace Taylorovy teorie uznání s kritikou teorií uznání Axela Honnetha⁴ naznačuje potenciální redefinici a další rozvoj Taylorovy intersubjektivní koncepce lidské bytosti. V následující stati pak Karel Müller podrobně zkoumá Taylorovu koncepci občanské společnosti, a to v rámci aktuálních diskusí o utváření její podoby v Evropě. Zabývá se mimopolitickým pojetím veřejnosti, lockovskou a montesquieuovskou verzí občanské společnosti a jejich kritikou recepce v rozbořech evropských veřejností a evropských identit. Tím rozvíjí debatu o občanské společnosti v transnacionálních interakcích, konkrétně v procesech evropeizace.⁵

Monotematický blok, který zde čtenářům Filosofického časopisu předkládáme, je jedním z výsledků dlouhodobější spolupráce mezi českými a slovenskými autory a autorkami. Mapuje důležité aspekty Taylorova díla, nemůže však pochopitelně obsáhnout jeho rozsáhlý celek. Proto bude zapotřebí se jeho textům i nadále důkladně věnovat.

Marek Hrubec
hostující editor monotematického bloku

4 Srv. např. Honneth, A. (ed.), *Zbavovat se svéprávnosti. Paradoxy současného kapitalismu*. Přel. A. Bakešová. Praha, Filosofía 2007; Fraserová, N. – Honneth, A., *Přerozdělování nebo uznání?* Přel. A. Bakešová a M. Hrubec. Praha, Filosofía 2004; Hrubec, M. a kol., *Etika sociálních konfliktů. Axel Honneth a kritická teorie uznání*. Praha, Filosofía 2012.

5 Srv. Habermas, J., *K ustavení Evropy*. Přel. A. Bakešová. Praha, Filosofía 2013.